

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાહિત વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૦૫૮ વાર્ષિક

પુસ્તકનું નામ દા.રૂ.૧૫૫ ૬૨ રૂ.૦૨

વિષય સં. ૪૪૪૪૪

દાર્થી દુર રહો !

દેશે દેશ અને ગામે ગામ, ગલીએ
ગલીએ અને ફળાએ ફળાએ, દાર્થી દુર રહો !

દુર રહો ! એમ આકાશ સાથે વાતો
રાત્રી અદાવતો, ધા અને રોગ માત્રથી થતા
વિકારોથી સજડતી ઠરપીતાલો, અને વર્ષો વર્ષ
વધારે વિશાળ કરવી પડતી જોલો અને ગાડા-
ના ગૃહોમાંથી હર પળે ઉભો થતો ઘાડો, રણુ-
સિંગડાથી પણ વધારે કાન ભેદી નાખે એવો
જિણો અને બેસુરો અવાજ—દાર્થી દુર રહો
જે હરહમેશ સંભળાયા કરે છે, તે પર સહેજ
લક્ષ આપો; સ્મશાનમાં સળગી પોતાના બળા-
દાનથી પોકાર કરતી સ્ત્રી પુરુષ અને બચ્ચાંઓની
કુખરો કાશો, અને જીવતાં મુએત્રાં જેવાં

કરતાં, છુકાં, માછ કાંગણાં, મરવાને વ્યાજની
 ઇવતાં કરોડો કાંગાલ માણસો, સીનેમેટા-
 માફ કરતાં પણ સજ્જડ અસર કરે એવાં
 પોતાનાં દારૂના પરિણામ રૂપ પડેથી, હે,
 બાપુઓ ! દારૂથી દૂર રહો ! દારૂથી દૂર રો "
 એમ જાણે પોકાર કરતાં આપણી નજ
 જાગતા અને ઉંધતા ખડા થાય છે, તે તર-
 જરા દષ્ટિ કરો અને સમજો કે—દારૂથી જોર
 આવતું નથી, પણ જોર જાય છે. દારૂથી ટાઢ
 ઉડતી નથી, પણ ટાઢ વાય છે. દારૂથી જૂખ
 લાગતી નથી પણ જૂખ મરી જાય છે. દારૂથી
 મગજ તર થતું નથી પણ ખાલી થા
 દારૂ રોગનો ભોગ નથી પણ દારૂ રોગનો દોષ
 રોગનું મૂળ છે. દારૂ દેખીતો સારો, સુંદર,
 સોહામણો અને સુંવાળો પણ તદ્દન ઉભો,
 પાછો ફરી ન શકાય તેવો, ધનને ધકેલી
 મુકનારો, સુખને સદાજાળને મારે સુવાડી દેનારો

દુઃખ માત્રનાં દાર ઉઘાડનારો, આ સ્વર્ગરૂપી
સંસારમાંથી છેક નીચે ધગધગતા અંગારાથી
બરેલ નરકમાં ધકેલનારો અનહદ ઉડો ધરો છે.

ભાઈઓ જે જે પુરી બદીઓમાં ફસાઈ
સોડો તન મન અને ધનથી પાયમાલ થાય છે.
તેમાંની સૌથી પુરામાં પુરી બદી દાર પીવાની છે.
એક વખતે કેવા જખરા ગોલાઓ અને કુંબારો
હતા ! તેઓ ક્યાં ગયા તેની તપાસ કરશો,
તો તરતજ સમજાશે કે તેઓ દાર પી શરીર
ખરાબ થયા. ધર બાર પૈસા ટકા દારમાં ગુ-
માવી ઠંગાલ અવસ્થામાં આવી બચ્ચાં છોક-
રાંને રવડતાં મુકી મરી ગયા. આટલું આટલું
કમાતા છતાં ધોખીઓનું હિંચું ન આવવાનું
કારણ પુછો તો તમને દાર એજ જવાબ મ-
ળશે. અન્ય ધધામાં જોડાયલા કારકુનો, માસ્તરો
ગુમાસ્તાઓ કસ્તાં વધારે આવકવાળા મીલના
મજૂરો ખરાબ મંદા અને સગવડ વમરનાં

ઘરોમાં કેમ રહી છે, તે આંખો ઉઘાડી ફરી
 ફરી જુઓ તો દારૂજ તેનું મુખ્ય કારણ
 પડશે. આટલું આટલું કમાતા છતાં તેમના
 મોઢાપર કેમ તુર દેખાતાં નથી. તેનું કારણ
 શોધો તો દારૂજ માલમ પડશે. આટલું આટલું
 ખર્ચ કરવા છતાં તેમનાં શરીર લાસ થયેલા
 કેમ દેખાય છે. તેની તપાસ કરો તો દારૂ અને
 તેને પગલે પગલે ચાલતી અન્ય ખદ્દેલીઓજ
 એનું ખર્ચ કારણ છે એમ ખાતરી થશે. આવો
 સારો દરમિયો મળવા છતાં તેમના છોકરા કેમ
 અગ્નિ અને બીખારી જેવાં ફરે છે, તેનો
 ક્યાસ કરો તો દારૂજ એ સંવળાં દુઃખનું મૂળ
 કારણ છે એમ તરતજ માલમ પડશે.

બાકીઓ અઠવાડીએ પખવાડીએ, મહીને
 છ મહીને એકવાર તમારા પડોશમાં આવેલા
 પીઠાં તરફ પગ કરો. અને તમારાજ ઓળખીતા

પાળખીતા આડોશી, પાડોશી, ન્યાતના જાતના
અને અન્ય લોકો અજ્ઞાનમાં, કોઈ લહેર ખા-
તર, કોઈ જોર ખાતર, કોઈ થાક ઉતારવા,
કોઈ ભુખ મટાડવા એમ અનેક અનેક બહાનાં
કાઢી, કોઈ પોતાના કોઈ પારકાના કોઈ કમાઈનાં
કોઈ ચોરીના એમ અગણિત રીતે મેળવેલા
પૈસા કેવી રીતે કુંકી દેછે તે જરા જુઓ, આ
દાર રૂપી દુશ્મન તમને કેવી રીતે પાયમાલ
કરવા મચી રહ્યો છે. તે તપાસો અને શાંત
ચિત્તથી આ દુશ્મનનો શી રીતે પરાજય કરવો
તેનો નિશ્ચય કરો. યાદ રાખો બાઈઓ કે દારૂ
વિનાશ માત્રનું મૂળ, પાયમાલીનું પહેલું પ-
ગથીયું, પૈસોટકો અને આગર જાત
ગુમાવવાનો સડકનો માર્ગ છે. માટે દારૂથી
દૂર રહો ને બીજાઓને દૂર રાખો.

દારૂમાં મુખ્ય તત્વ આલ્કોહોલ હોય છે,
જે સાક્ષાત્ જોર છે. દરેક જાતના દારૂમાં તે

રવતા ઓછા પ્રમાણમાં હોય છેજ. જે નીચેના
કાષ્ટકથી વાચકને માલુમ પડશે.

દારૂનું નામ.

આકોહોલ સેક્ટો.

રમ	૬૦-૭૫ મદિરા	૧૪-૧૭
વીસ્કી	૪૦-૬૦ કલેરેટ	૮-૧૨
બ્રાન્ડી (વિ.)	૫૦-૬૦ બ્રાન્ડી	૮-૧૪
બ્રાન્ડી (ફ્રે.)	૫૦-૫૫ બીટર બ્રાન્ડી	૬-૮
જીન	૪૮-૬૦ પોર્ટ	૪-૭
પોર્ટવાઇન	૧૫-૧૮ બીયર	૨-૪
શેરી	૧૪-૧૮ જીનર બીયર	૧-૩

હિન્દનો ધણો ભાગ દારૂથી વિરુદ્ધ છે.

“ઇન્ડીયન ટેમ્પરન્સ રેકર્ડ”ના છેલ્લા અંકમાં
એક લેખક ટાંકી બતાવે છે કે હિંદુસ્તાનનાં
લોકોનો ધણો મોટો ભાગ દારૂની વિરુદ્ધ છે,
અને દારૂથી થતી ખરાબી માત્ર થોડા હજાર કે
જોશોનો પીવાનો રિવાજ છે તેઓને આભારી છે.
લેખક પૂછે છે કે:—

ધારેા કે હીંદુસ્તાનની સરકાર દારૂને આવતો તેમજ બનાવાતો અને વેચાતો બંધ કરે (સિવાય કે વૈદક ખાતાને માટેજ અને તે પણ સખ્ત દેખરેખ હેઠળ) તો પરિણામ શું આવે ?

મુસલમાનોને તો પીવું જોઈએજ નહીં. એ લોકોના ધર્મમાં દારૂ પીવાને માટે સખ્ત મનાઈ કરવામાં આવી છે. એમ છતાં તેઓ-માંથી કેટલાક પીનારા છે પણ એ પીનારાઓ ગવર્નમેન્ટના આવા હુકમ સામે બોલવાની હીંમત કરી પોતાની ન્યાતમાં અને ધર્મના માણસોનો ગુસ્સો જોડારી લેવાને જોખમ ઉઠાવે નહીં, જે એવા ગવર્નમેન્ટ હુકમને માટે મુસલમાનોના મત લેવામાં આવે તો લમબમ બધાજ મુસલમાનો દારૂને રજા આપવાના મત નેજ મળતા થશે. જે ગવર્નમેન્ટ આવેા કાયદો અમલમાં મૂકે તો ફક્ત મુસલમાનોમાંથીજ એ કાયદાને સાડા છ કરોડ મત મળે.

હવે હિંચવણના હીંદુઓ તો કેદી પીલુની
 વિરુદ્ધ છે. આ લોકોમાં પણ મુસલમાનની
 માફક કેટલાક પીનારા નીકળશે, પણ તેઓ
 નહિરમાં હીંચાયત કરી શકશે નહીં. અને
 મધ્યમ વર્ગના હીંદુઓમાંથી પણ ઘણા મોટા
 ભાગ દારૂથી દૂર છે, એમ ખુશીયા કહી
 શકીશું. નીચવણીમાં પણ ઘણી એવી
 ન્યાત છે કે જેમાં દારૂ પીવાની મનાઈ કરવામાં
 આવી છે, અને જ્યાં સુધી બ્રાહ્મણો ખરા
 જીગરથી આવે તો અટકાવ કરી શકશે ત્યાં સુધી
 એ પ્રતિબંધ એમનો એમજ રહેશે. ચમાર
 લોકો તાડી અને ગામઠી દારૂ ખૂબ પીએ છે
 એમ ધારવામાં આવે છે. અને એ ખરું પણ
 છે. પણ મારા સાંબળવામાં આવ્યું છે કે કલક-
 તાના જોડા બનાવનારાઓએ એકત્ર થઈ કાયદો
 કર્યો છે કે ન્યાતમાંનો કોઈ પણ માણસ
 પીધેલો માદ્યમ પડશે તો તેને સજા કરવામાં

કાંતો ન્યાત બહાર કરવામાં આવશે. અને આ હીલચાલ એજ ન્યાતમાં ઉત્તર હીન્દુસ્તાન તરફ પણ ઘણી ખરી થતી સાંભળવામાં આવે છે. હવે જો સરકાર તરફથી હીન્દુઓને પુછવામાં આવે કે “ દારૂ વેચવાને માટે તમારો શો અભિપ્રાય છે ? ” તો પરિણામ શું આવશે ? હું માંડું છું કે લગભગ અધાજ હિંદુ દારૂ નહીં જોઈએ એવોજ અભિપ્રાય આપશે. જો આ ખરું છે તો પછી હીન્દુસ્તાનની જો મોટામાં મોટી જાત કે જોનો આંકડો હિંદની કુલ વસ્તીનો ૮૫ ટકા જેટલો છે, તે ખચીત રીતે દારૂની વિરુદ્ધ છે.

દારૂ અને શરીર.

દારૂના અર્કથી માણસના દરેક ભાગને નુકશાન છે. આરોગ્ય, સખ્ત મહેનત, સ્પષ્ટ વિચાર કરવાની શક્તિ તે લાંબી જીંદગી એઓનો તે વેરી છે.

લોહી:—દારૂનો અર્ક લોહી ઉપર એવી અસર કરે છે, કે તેમાંનાં રાતા કોમળ બિન્દુઓ સુકાઈને કઠણ થાય છે, તથા પોતાનું રૂપ બદલે છે. તેથી તેઓ પ્રાણવાયુને ફેલાવવા અશક્ત થાય છે, વળી સફેદ કોમળ બિન્દુઓ ઉપર તેની એવી અસર થાય છે, કે તેઓને નુકશાન થાય છે, ને તેથી તેઓ ઉડતા રોગોથી માણસને બચાવવા અશક્ત થાય છે. દારૂનો અર્ક લોહીમાંનું પાણી સુકવી નાંખે છે, તેથી લોહી બહુ ઘણું ખોરાકને શરીરમાં ફેલાવવા તથા નકામી વસ્તુઓને દૂર કરવા બાધુ શક્તિમાન થાય છે. દારૂનો અર્ક લોહી ઉપર એવી અસર કરે છે કે જ્યારે લોહી શરીરમાંથી નીકળે છે, ત્યારે તે બહુ ઘણું નથી, ને તેથી ધાને સાળાં થતાં વધારે વાર લાગે છે.

લોહીની રંગો:—દારૂના અર્કથી લોહીની જે રંગો શરીરની સપાટી ઉપર હોય છે, તેમાં લોહી

બાઝી જાય છે, તે તેથી તે રગો મોટી થાય છે. તે એવી સ્થિતિમાં આવે છે, તેથી જે ગરમી શરીરમાં રાખવાની જરૂર છે, તે ઉડી જઈ શરીર ઠંડુ થાય છે. આગળ જતાં તે રગો ઢીલી થઈ જાય છે. તેથી લોહી તેમાં ભરાઈ રહે છે. તેટલા માટે દારૂડીઆઓનાં નાક લાલ થાય છે. મુસાફરો જાણે છે કે દારૂના અર્કથી શરીર ટાલું થાય છે, તેથી તેઓ ઉત્તર અથવા દક્ષિણ દ્રવના દેશોમાં જાય છે ત્યારે તેઓ દારૂ પીતા નથી.

હૃદય:—દારૂના અર્કથી હૃદયની હિલચાલ કદાપિ પહેલાં કરતાં વધારે ઝડપથી થાય. પણ થોડા વખતની અંદર તેની હિલચાલ જોઈએ તે કરતાં વિશેષ ધીમી થાય છે, તેનાં કારણથી હૃદયથી જે કામ થવું જોઈએ, તે થતું નથી. ત્યારે તે દારૂ પીનાર માણસને ઠંડી લાગે છે, માંદો થાય છે, દુઃખી થાય છે.

ને બહુ કરીને વધારે દારૂ પીવા માગે છે. આગળ જતાં હૃદય રોગી થાય છે, અથવા એવું અશક્ત થાય છે કે મંદવાડના વખતમાં તે બંધ થઈ જાય છે. એ કારણથી ઘણા લોકો જ્યોત્સે સાધારણ રીતે ઘણી લાંબી ઉંમર ગુજરવા જોઈએ તેઓ ૪૦ અને ૬૦ એટલી ઉંમરની વચ્ચેનું મરણ પામે છે.

ફેફસાં:—જ્યારે દારૂના અર્કથી શરીરની ગરમી બહાર નીકળી જાય છે, ત્યાં તરતજ ફેફસાંઓને તુકશાન થાય છે, તે કારણથી સાધારણ શરદી લાગવાથી કંઠની નળીઓને સોળે ચડે છે, ફેફસામાં લાલ લાગે છે, તે ક્ષય રોગ ઉત્પન્ન થાય છે.

સ્નાયુઓ:—દારૂના અર્ક બીલકુલ થોડા પીવામાં આવે તો પણ તેથી સ્નાયુઓનું બળ ઘટી જાય છે અને તેઓની સ્થિતિસ્થાપકતા જતી રહે છે. તેથી તેઓનાથી ઓછું કામ

થઈ શકે છે, અને થાક વધારે વહેલો લાગે છે.

એક દેડા ઉપર દારૂની પરીક્ષા કરવામાં આવી, તેથી એવું જણાયું કે જેમ જેમ તેનામાં વધારે દારૂનો અર્ક દ્રાવણ કરવામાં આવ્યો તેમ તેમ બાર ઉંચકવાને તે વધારે અશક્ત થતો ગયો,

સર ફ્રેડરિક ટીઝી જણાવે છે કે જ્યારે ૩૦૦૦૦ સિપાહીઓ બોમ્બર લડાઈની વખતે લેડી સ્મીથ શહેરને છોડાવવા કઠણ કુચ કરીને ગયા ત્યારે છાકટાઓ સહુથી પહેલા થાકી જઈ પાછા પડ્યા હતા. જાણે તેઓના ઉપર એવી ટિકિટ ચોઢેલી કે જેના પર આ દારૂ પીનારા છે, એમ લખેલું હોય તે પ્રમાણે પીનારા લોકોની આંખી શક્તિ તરત જણાઈ આવી હતી.

પેટ:—દારૂના અર્કથી હોજરીના માંહેના ભાગ ઉપર સોજો ચઢે છે. ને દારૂ પીવાનું

ચાલુ રાખવામાં આવે, તો તેથી હોજરીમાં બારે તુકશાન થાય છે, કે જે ખોરાકને ખરોખર રીતે હજમ કરી શકતી નથી. વળી દાડના અર્કથી ખોરાકની ધણી ચીજો કઠણ થઈ જાય છે, ને તેથી તેને હજમ કરવાનું કામ વધારે મુશ્કેલ થાય છે.

કલેજી:—આ શરીરમાંનું સહુથી મોટું સાધન કલેજી છે, ને તેનાથી ઘણું જરૂરના કામો થાય છે. દાડનો અર્ક તેને કામ કરતું રોકે છે. ને તે કારણથી શરીરમાં વિશેષ અકળામણ અને બેચેની જણાય છે. આગળ જતાં કલેજી વધારે મોટું ને નરમ થાય છે, નહિ તો સુકાઈને કઠણ થાય છે. દાડ પીનારાઓમાંના ઘણા કલેજાના રોગોથી મરણ પામે છે.

ચામડી:—દાડ પીવાથી ચામડીમાં ડાઘા પડે છે, ને શરીરનો મેલ પરસેવામાં થઈને છૂટથી નિકળતા રોકાય છે. તેથી કાંઈ વાર

ચામડીના અમુક રોગો ઉત્પન્ન થાય છે. ડોક્ટરો જણાવે છે કે, દાદરના રોગથી પીડા મક્કા લોકોની અર્ધી સંખ્યા દાદર પીવાના કારણથી તે રોગને પ્રાપ્ત કરે છે.

પંચેન્દ્રિય:—દાદરના અર્કથી પંચેન્દ્રિયો પોતાનું કામ કરતાં રોકાય છે. દાદરની અસરના કારણથી માણસને આવનાર જોખમને જોતાં વધારે વાર લાગે છે. પોતાના મિત્રનો સાદ જલદીથી ઓળખી શકતો નથી. તેને ખોરાકનો સ્વાદ તરત જણાતો નથી ને તેના શરીરની હીલચાલ ઓછી ઝપડથી થાય છે. કેટલાક અક્ષરો એક ભીત ઉપર ટાંગવામાં આવ્યા ને દશ ખાર માણસો સાથે તેથી વેગમાં રહીને આશાનીથી તેઓને વાંચી લીધા બાદ દરેક માણસને છેકજ થોડો દાદરનો અર્ક પાવામાં આવ્યો અને તેઓની પાસે તે અક્ષરો વંચાવવામાં આવ્યા ત્યારે તેમ કરવાને માટે દરેકને

વધારે નજદીક જવું પડ્યું હતું. એ ઉપરથી દાર્શના અર્ક જોવાની શક્તિ ઓછી કરે છે એ સાબિત થાય છે.

મગજ અને જ્ઞાન તંતુઓ:--મગજ એ શરીરનું સહુ કરતાં નાજુક સાધન છે, તેના ઉપર દાર્શના અર્કની વિશેષ ખતરા અસર થાય છે. દાર્શના અર્કની અસરથી તેની નાની નાની રોગોમાં લોહી બાઝી જાય છે, તેથી તેમાં જ્ઞેષ્ઠતા ખોરાક ફેલાતો નથી ને તેમાંનો મેલ નીકળતો રોકાય છે. તે મગજને કાળુ કરે છે ને તેથી તેને અશક્ત બનાવે છે. એકજવાર ખરાબર પીચેલો હોય તેના માણસનું મગજ આગળ હતું એ હું શક્તિવાન કદા થનારજ નથી. તેથી મગજ ખરાબર સ્પષ્ટ રીતે વિચાર કરી શકતું નથી. તેમજ અવયવોની દિલચાલ ઉપર ખરાબર અધિકાર ચલાવી શકતું નથી. જ્યોતનાં મગજ વિશેષ સારાં હોય છે તેઓને

દારૂથી વિશેષ બાર લુકશાન (બહુ કરીને) થાય છે. વળી દારૂના અર્કથી ગાંડાપણું, ચિતબ્રમ, ઉદાસીનતા, સ્મરણ શક્તિનો નાશ, પક્ષધાત, વગેરે રોગો થાય છે અને દારૂપીનારાગ્યેને લુક, હીસ્ટીરીઆ, ન્યુરાઇટિસ અને માન તંતુઓના અનેક બીજા રોગો સહેલાઇથી લાગી શકે છે.

માથોપાનો નમુના સહિત બોધ.

એકવાર એક માણસને દરરોજ નિયમિતપણે થોડો થોડો દારૂ પીવાની ટેવ પડી. તે કદી છાકટો બન્યો નહિ તેમજ મિજબાજ બગડેલો પણ જણાયો નહિ, અને બહુ થોડો પીતો. કેમકે તે એવું ધારતો કે એથી મને લાભ થાય છે. એજ કારણથી તેના દીકરા પણ થોડો થોડો પીતા હતા અને તેમના દીકરા દીકરીઓ પણ તેમજ કરતા રહ્યા. હાલ તે માણસના વંશમાં ૪૦ દારૂખાજો થયાં અને કેટલાંક છોકરાં દારૂડીયાં થઈને મરણ પામ્યાં છે.

એક બીજને માણસ બીજી રીતે વરત્યો તે કદી દારૂ પીતો નહિ, તેમજ તેને ખરીદતો પણ નહિ, ને પોતાના ઘરમાં પણ કોઈને તે શ્રાપપાત્ર વસ્તુ લાવવા દેતો પણ નહિ તેણે પોતાનાં છોકરાંને એવું શીખવ્યું કે દારૂ એક મરણકારક ઝેર છે. તેનાં છોકરાંએ પણ તેજ પ્રમાણે પોતાના બાળ બચ્ચાંઓને શિખામણ આપી હતી; તેનું એવું પરિણામ આવ્યું કે તે માણસના વંશમાં એક પણ દારૂબાજ થયો જ નથી. તમે તમારા કુટુંબને કયે રસ્તે ચલાવશો?

દારૂ અને સંતાનનો ખગાડ.

અમેરિકામાંના ન્યુયોર્ક શહેરના ડાક્ટર અલેક્ઝાંડર માકનીકલ સાહેબે દારૂ પીવાથી છોકરાને થતાં બારે નુકશાન વિષે તપાસ કરી છે અને એ ઉપરથી એવું જણાય છે કે દારૂ નિષેધ કરનાર ૧૦ કુટુંબમાં નીચે પ્રમાણે રાગ થયો:—

દાડ નિષેધવાળાનાં છાકરાં.

૧ લી પેઢી ૩૪ છાકરાં, સેંકડે ૧૧ રોગી.

૨ ૭ પેઢી ૩૮ છાકરાં, સેંકડે ૨૬ રોગી.

૩ ૭ પેઢી ૫૮ છાકરાં, સેંકડે ૭ રોગી.

નિયમિત રીતે દાડ પીનારાનાં છાકરાં.

સાધારણ નિયમિત રીતે દાડ પીનારા ૧૦ કુટુંબપર, નીચે પ્રમાણે અસર થયે:—

૧ લી પેઢી ૪૭ છાકરાં સેંકડે ૫૯ રોગી.

૨ ૭ પેઢી ૯૦ છાકરાં સેંકડે ૬૨ રોગી.

૩ ૭ પેઢી ૮૨ છાકરાં સેંકડે ૯૫ રોગી.

દાડડિયાનાં ૨૫ કુટુંબોમાં ૧૨૨ છાકરાંને નીચે પ્રમાણે રોગો લાગેલા છે.—

૭ ક્ષય રોગી, ૮ રજ્જુઓના રોગી, ૪૧ દાડડિયાં, ૬ છોક ઓછી પુદ્ધિવાળાં અને ૪ ગાંડાં થયેલાં છે.

દાંડ ભવિષ્યના સંતાનને ભારે સંકટમાં નાખે છે.

એમ. મોરેલ નામના એક પ્રખ્યાત લેખકે
એક કુટુંબની ચાર પેઢીઓ વિશે નીચે પ્રમાણે
લખ્યું છે:—

૧ લી પેઢી—આપ દરરોજ દારૂ પીતા હોતા.
પીઠામાં કાંઈ તકરાર થઈ, તેમાં તે મરી ગયા.

૨ છ પેઢી—છોકરાને બાપની ટેવ વાર-
સામાં આવી, આથી તે ગાંડો થઈ ગયો.
દારૂના કારણથી તેને પક્ષધાત થયો અને તેથી
મરણ નીપજ્યું હતું.

૩ છ પેઢી—છોકરાનો છોકરો પાકો
ચુસ્ત દારૂથી દૂર રહેનાર હતો. પણ તેનું મ-
ગજ ઘણું નબળું હતું અને તે હાઈપોક્રાન્ડ્રીયા
નામના ભયંકર રોગથી પીડાતો હતો. આ
કારણથી તે દીલગીર રહેતો અને મને કોઈ
મારશે એવી બીકથી બીહી બીહીને મરણ
પામ્યો, એને મનુષ્યધાત કરવાની સફળ વૃત્તિ
થતી હતી.

૪ થી પેઢી—ચોથો પ્રજામાં અક્કલ છે-
કન્ય ઓછી હતી. સોળ વર્ષની વયમાં ગાંડાપ-
ણાએ દેખાવ દીધો અને તેથી અક્કલ તદ્દન ગઈ.

દારનો ડાઘ પેઢી દર પેઢી ઉતરે છે અને
વચ્ચે કદાચ જો કોઈ પેઢી દારૂ વગર તદ્દન
ચોકખી રહે તો પણ ડાઘના પાશ એ પછીની
પેઢીને લાગ્યા વગર રહેતા નથી.

દારૂ સંબંધી અભિપ્રાય.

મણા ખરા ગુન્હાઓનું મળ દુર્વ્યસન
હાય છે, તે નીચેના અભિપ્રાયોથી જણાય છે.

છગલંડના લોકો જરૂરીસ કેન્મેન કહે છે
કે માણસોને જે જે દુઃખો ખમવાં પડે છે,
તેનું મોટું કારણ દુર્વ્યસનજ છે. કેફીપીણું એ
દુનીયાને માટે શ્રાપ છે. મારાં વીસ વર્ષની
જડ્ડજ તરીકેની નોકરી અને ગુન્હેગારોની
કોર્ટમાં જડ્ડજ કે વકીલ તરીકે ૪૬ વર્ષની
હાજરીને લીધે મને માલુમ પડ્યું છે કે મારા

હાથ નીચે આવેલા અને સાંમળવામાં આવેલા ગુન્હાઓમાં અડધાં કરતાં વધારે હુદ્દખહાર મદ્ય પાનથીજ થયા હતા.

ડા० સાલીખીનો આંકડો કે “ જોને માટે હજી સુધી કોઈએ વાંધો ઉઠાવ્યો નથી ” તે કહે છે, કે દરેક વર્ષમાં ગ્રેટબ્રિટનમાં ૪૫૦૦૦ વિધવા અને અનાથ છોકરાંઓની વૃદ્ધિ દારૂના સેવનને આભારી છે: કે જોનો રોજનો સરેરાશ આંકડો ૧૨૪ આવે છે.

કોલંબિઆ ડિસ્ટ્રિક્ટમાંથી વોર્ડર હેરિસ જણાવે છે કે મારા દશ વર્ષના અનુભવ ઉપરથી હું કહી શકું છું કે જે ગુન્હાઓને માટે માણસોને કેદ સેવવી પડતી હતી તેમાંના ૬૦ ગુન્હાઓ સીધી કે આડકતરી રીતે દારૂના ઉપયોગને લીધેજ થયેલા હતા. યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં ૨૦ વર્ષમાં ૧૨૦૦૦ છૂટાછેડા (શરમતી) થયા હતા, જેમાંના ૮૯ ટકા સાથે મદ્યપાન

સગપણુ ધરાવતું હતું. આ કેવું છાતી ધુળું

વનારું ભયંકર પરિણામ છે !

ધંગલંડના એક જાણીતા ડોક્ટરે યોડા વખત ઉપર જાહેર કીધું હતું કે ગ્રેટબ્રિટનમાં દર વરસે દારૂને લીધે ૧૪૦૦૦૦ મરણ થાય છે.

દારૂ માટે વિધાનો શું કહે છે ?

ટાલ્સ્ટોય-તે નુકસાન કરનારીજ વસ્તુ છે.

પ્રિન્સમાર્ક-દારૂ મૂર્ખા અને યેલા બનાવે છે.

મેથ્યુ વુડ એમ. ડી.-ગળા નાશ કરે છે.

સર વિક્ટર હોર્સલી-ક્ષય અને નાસુરના

રોગમાં વૃદ્ધિ કરે છે. લોર્ડ લુદ્સ્લી-લડાઇના

આપણા નવા શસ્ત્રાસ્ત્રો કરતાં દારૂ વધારે

માણસોને મારી નાખે છે. ફિલિપ્સ બ્રુક્સ-

જો આપણે દેશમાંથી દારૂ પીવાની ટેવ નાખુદ

કરીએ તો દેશમાં બિલ્કૂલ દરિદ્રતા રહેશે નહિ.

ચાલ્સી હાર્વીન-કોઇપણ લડાઈ કિંવા પ્લેગ

થશે નહિ.

દાર એ શું છે ? “ઝેર.” આત્માને માટે
ઝેર, સદ્ગુણને માટે ઝેર, આચાર વિચારને
માટે ઝેર, અને ધર્મને માટે પણ ઝેરજ છે.
પાપના કાઈ પણ કારણ કરતાં એ મોટામાં મોટું
કારણ છે.

દારના કારણથી રાજ્યો ગયાં.

શિવાજીનો પુત્ર સંભાજી ધણેજ દારખાજ
હતો. જ્યારે સંગમેશ્વરની પાસે ઐરંગઝેબનું
સૈન્ય તેને પકડવાને આવ્યું ત્યારે તેની સાથેના
માણસોએ તેને ખબર આપી ત્યારે તે દારથી
મસ્ત હતો, તેણે સમાચાર આપનારાઓને કહ્યું
કે, ‘મૂરખાઓ’ તમે ઘેલા થઈ કેમ બેઠા છો ? શું
મુસલમાનો પકડવા આવશે ? જો તમે બીજી વખતે
એવું કહેશો તો હું તમારા કાન તથા નાક
કાપી નાખીશ !” તે એવું બોલતો હતો એટ-
લામાં શત્રુઓએ તેની ઉપર હુમલો કરીને તેને
પકડ્યો. અને તેનો નાશ કરવા પહેલાં તેની

કેરી ચાલને લીધે મુસલમાનોએ તેને ઘણું દુઃખ
હીધું ને પછી મારી નાંખ્યો.

દારને લીધે તુજાજી આંત્રયા નામે એક
મહારાજાએ પોતાનું રાજ્ય ખોયું.

બેલશાસ્ત્રે દાર પીવાના કારણથી બાબે-
લનું મોટું રાજ્ય ખોયું.

સારડનપદ્મે દાર પીવાના કારણથી
આસીરીયાનું વિશાળ રાજ્ય ખોયું.

ખુશરૂ બાદશાહની પાછળ ધરાની લોકોની
ધણી અવદશા થતી ગઈ તેનું કારણ એજ કે
તેના પછી જે બાદશાહો થયા, તેઓ અતિશે
વિભાસી દારબાજ નિકળ્યા, તેથી કરીને રાજ્યમાં
ઠેકાણે ઠેકાણે ખડો થવા માંડ્યાં, તેઓને શિક્ષા
આપવાની શક્તિ બાદશાહોમાં હતી નહિ, તેથી
ધણો બગાડ થયો.

રાજવંશીઓના નાની વયમાં મરણ

મહાન સિકંદરે એ વખતે જણાયલી
આખી દુનિયામાં પોતાની ૩૦ વર્ષની જુવાન
વયમાં જીતી હતી. ત્રણ વર્ષ પછી તે મરણ
પામ્યો. શાથી ? દારૂની હતથી.

સુરસિદ્ધ કવિ બાઈરને પોતાના જીવનને
૩૭ વર્ષની દૂંક વયમાં રંગદોળી નાખ્યું શાથી ?
દારૂની બદીથી.

વિલિયમપિટ (નાતો) પોતાનું બળ અને
તંદુરસ્તી દારૂથીજ ગુમાવી બેડો હતો.

ચાલર્સ લેંબ પણ શરાબનો ભોગ થઈ
પડ્યો હતો.

એડગર એલન પો મરણ પામ્યો, તે
વખતે તે દારૂની અસરમાં હતો.

એડમંદ ફીને પોતાની રાક્ષસી સ્મરણ
શક્તિ લાલ પ્રવાહીથીજ ગુમાવી હતી.

દાડીઆના ચાર પગથીઆં.

પહેલું પગથીઉં-‘વાંદરાની સ્થિતિ.’

જ્યારે દાડીઆ દાડનો એક પ્યાલો પીએ છે, ત્યારે તે વાંદરાની પેઠે નાચવા, કુદવા ને ચાળા કરવા મંડી પડે છે. આ સ્થિતિનું નામ વાંદરાની સ્થિતિ !

બીજું પગથીઉં-‘કુતરાંની સ્થિતિ.’

દાડીઆ જ્યારે દાડનો બીજો પ્યાલો પીએ છે, ત્યારે તે જેને તેને કુતરાંની પેઠે બસવા માંડે છે. આ સ્થિતિનું નામ કુતરાંની સ્થિતિ.’

ત્રીજું પગથીઉં-‘ગધેડાંની સ્થિતિ.’

દાડીઆ જ્યારે દાડનો ત્રીજો પ્યાલો પીએ છે ત્યારે તે જેને તેને ગધેડાંની પેઠે ભૂંકવા તથા લાતો મારવા મંડી પડે છે. આ સ્થિતિનું નામ ‘ગધેડાંની સ્થિતિ.’

ચોથું પગથીઉં-ભુંડની સ્થિતિ.'

દારૂડીઓ જ્યારે દારૂનો ચોથો પ્યાલો પીએ છે, ત્યારે તે એમાન થઈ ભુંડની પેઠે જમીનપર આજોડે છે, આ સ્થિતિનું નામ 'ભુંડની સ્થિતિ.'

હાલના યુવાનો અને દુર્બંધસન નિષેધ.

વિજ્ઞાનના અને વૈદ્યના દરેક મત દારૂની વિરુદ્ધ છે. કેન્ડરીક દીવસ, દારૂ એન્જામીન, રીચાર્ડસન અને એમના જેવા વૈદ્યનું ઉંચું જ્ઞાન ધરાવનારાઓએ ગઢિરાના પીણા સામે પોઠાર ઉઠાવ્યો છે. દારૂની તુકસાનકારક અસર દરેકને માટે સરખીજ છે. જે દારૂ પીનારાઓ પોતે પણ કયુન કરે છે. પણ એનું લલચામણ એવું જખરું છે કે મનપરના અંકુશમાં થોડો પણ ડગમગાટ થતાં સહેલાઈથી એના શીકાર થઈ પડાય છે.

દારને માટે હિંદુ ધર્મમાં સખત મનાઈ છે. દારનું પીણું અટકાવવા માટે પેપરોમાં અને માસિકોમાં નેપથ્યે એટલી ચર્ચા થાય છે ને લેકચરો થાય છે. લૌકિક મતનું દબાણ પણ એને અટકાવવામાં અગત્યનો ભાગ ભજવે છે. આટલું થવા છતાં આપણે કબુલ કરવું પડશે કે એ ખરાબી હિંદુસ્તાનમાં વધી છે.

રકુલ અથવા કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ એ નાનાકારક પીણાને ને ધારે તો કંઈક દરજ્જે અટકાવી શકે. તે માટે એક એ રીત અહીંયા ટાંકી બતાવવામાં આવે છે. રકુલોની અંદર એના રક્ષાયદા દર્શાવનારા પુસ્તકો ટેકસ્ટ બુક તરીકે રાખવાં, અથવા ચોપડીઓમાં એ વિષે પાઠ દાખલ કરવા, એ તો ગવર્નમેન્ટ કેલવણી ખાતાની સત્તા ધરાવેછે પણ વિદ્યાર્થીઓ ને ધારે તો પોત પોતાની હદની બહાર ગયા વિના એને માટે તેઓ બાળું કરી શકે.

જ્યારે સાંજના ફરવા નીકળ
 શું ત્યારે એ સેતાનના હાથમાં સખડતા એવા
 ધણાઓ નમુના નજરે પડશે. કેટલાઓને દારૂ
 ભીખારી બનાવે છે. કેટલી સ્ત્રીઓ અને છોક-
 રાંઓ ધરખાર વગરના ભટકે છે. દારૂ એક
 એવો કાડો છે કે તે હિંદુસ્તાનના લોકોને
 ઉંડો કાતરતો જાય છે. અને હવે જો તેને
 અટકાવવામાં નહિ આવે તો તે હિંદુસ્તાનનો
 બહુજ ખુરો છેડો લાવશે. કંઈક માણસો ટેમ્પ-
 રન્સની વ્યાખ્યા ‘નિયમિતપીણું’ એવી કરે છે.
 પણ દારૂનું વ્યસન એવું છે કે જે થોડાંથી
 શરૂ થઈ વધતુંને વધતું જ જાય છે. માટે
 એની પાસેજ ન જવું એમાંજ ડહાપણ છે.
 જે લોકોને પીવાની ટેવ છે. તેનાથી એ ટેવ
 તદ્દન છુટી શકતી નથી અને ધારો કે તે
 લોકોને થોડા પ્રમાણમાં પીવાની છુટ આપીએ
 પણ એ ‘નિયમિતપીણું’ ભાગ્યે લાંબો વખત

નીભી શકશે. પહેલીજ વખત માણસ એની
 પાસે ગયો કે માની લેવું એ એનો હમેશનોજ
 ભક્ત બનશે. પહેલો ઘુંટડોજ ખીજને માટે
 આગ્રહ કરશે અને એમજ વધારો આપ્યા કરશે.
 માટે જોને એનાથી બચવાનો વિચાર હોય
 તેણે તો એની પાસે પણ જવું નહિં.
 વિદ્યાર્થી તરીકેજ પોતાના લાગતા વળગતાં-
 ઝામાં એને માટે ધણું કરી શકાય. તમે સ્કુલ
 અને કોલેજોમાં ટેમ્પરન્સ સોસાયટી ઉભી કરી
 શકો. તમારી મીટીંગમાં એને માટે તમે લેક્ચરો
 કરી શકો અને એવી રીતે દારૂ બંધ થવાની
 ફેટલી જરૂર છે તે તમારા સોબતીઓ અને
 સંસર્ગમાં આવતા ખીજ માણસોને ડસાવી શકો.
 જોને પીવાની ટેવ છે એવા પર તમે સખત
 ટેબલેટ રાખી શકો અને સોબત કે જે એનું
 મૂળ કારણ છે, તેમાંથી ધણાને બચાવી શકો
 અને જો તમે ધારો તો તમારાં સગાં, દોસ્તદાર

તમારા નોકર, ઘોળી, હજમ, દૂધવાળો અને
એવાજ બીજાઓ કે જે દરરોજ તમારા સદ-
વાસમાં આત્ છે તેના પર બણી અસર કરી
શકે. બેશક પહેલાં તો તમારી એને માટે
ટીકા કરવામાં આવશે તમને હસી કહાડવામાં
આવશે. એમ “જોતાં બેજાંગેપ” માં ગણી
કહાડવામાં આવશે, પણ તમારે એ ધ્યાનમાં
રાખવું કે દરેકે દરેક ખરા સુધારાને એ સ્થિતિ-
માંથી પસાર થવું પડ્યું છે.

કમનસીમે એ તો આપણે કરવું પડશે કે
એ ટેવ સાધારણ વર્ગમાં નહિ પણ હિંદી
ન્યાતમાં પણ જોઈએ એટલી પ્રસરી રહી છે.
આપણે રેવન્યુના આંકડા તપાસીએ અથવા તો
આપણા દરરોજના અનુભવ પ્રમાણે વિચાર
કરીએ તો માલુમ પડશે જે દાકુએ આપણને
સકંજમાં જકડ્યા છે અને પોતાની સત્તામાં
વધારોજ કર્યો જાય છે.

આવા માણસોને એ સેતાનના પંઝામાંથી
 મુક્ત કરાવવા એ ઈશ્વરી સંદેશો છે, અને
 આપણે એજ માટે વખત, પૈસો અને જાત-
 મહેનતની બનતી કોશિશ કરવી જોઈએ. પીનારા
 માણસોનેજ છોડી દેવાનું મન તો હોય છે.
 પણ તેના તે વિચારોને ઉત્તેજિત કરવા એ
 તમારી ફરજ છે. હોંદુ અને મુસલમાનોના
 ધર્મમાં તો દારૂ પીવો એ મોટામાં મોટું પાપ
 ગણ્યું છે. એટલે તેમના ધાર્મિક વિચારો ઉત્તેજિત
 કરતાં આપણને મહેનત પડશે નહિં. મનની
 નિર્જળતા, જોઈતી સવડવા અને ખરાબ સોગત
 એ માણસને આડે માર્ગે દોરનારાં સાધનો છે.
 ઢોળાવ પરથી આપણે જરાક લપસ્યા કે પછી
 નીચે સુધી ગમડવું એતો નકકીજ છે. જો કે
 દારૂનો વપરાસ વધ્યો જાય છે. પણ આપણે
 નાહિમત થવાની જરૂર નથી. જો તમે ખરા
 અંતઃકરણથી એ કામ હાથમાં લો અને કોઈમી

નડતરને હિંમતથી દૂર કરો. તમારા કામને ઇશ્વરી મદદ મળશે અને ફત્તેહ પણ તમારીજ છે. તમારા મનમાં એવી ખાતરી રાખીને કામ શરૂ કરો કે એ ઇશ્વરી સંદેશ છે, અને જીત તમારીજ છે. જુવાન માણસોજ ભવિષ્યના હિંદુસ્તાનના સ્તંભ છે અને માતૃભૂમિનું ભવિષ્ય તમારાજ હાથમાં છે. માટે અત્યારથીજ એ કામ શરૂ કરો અને પરમેશ્વર તમને દરેક રીતે મદદગાર થશે.

સરદાર-ઈ-જફા.

હિંદુસ્તાનમાં દારૂ પીનારાઓની સંખ્યા હિંદુસ્તાનને ઘણીજ નામોશી લગાડનારી છે. ફક્ત હિંદુસ્તાનને નહિ પણ આખી દુનિયાને માટે નામોશી લગાડનાર છે. જો એની સામિતી જોઈતી હોય તો તે ખુદ્દી અને ઢગલાખંધ છે.

એડીનબ્રોના ડાક્ટર. ટી. એસ. કલા-
ઉસ્તદન કે જે માનસિક અસ્વસ્થતાના મોટામાં

મોટા પરીક્ષક ગણાય છે, તેમનું કહેવું છે કે
 “ મનુષ્યના શરીરમાં બહારથી જે જે ઝેરી
 દ્રવ્યો દાખલ થઈને મગજને નુકસાન કરે છે
 તેમાં દારૂ સૌથી મુખ્ય છે. જુદી જુદી
 જાતના ઝેરો શરીરના જુદા જુદા અવયવ
 ઉપર અસર બતાવે છે. સ્ત્રીયનાઇન
 મુખ્યત્વે કરીને સ્પાઇનલ કોર્ડ પર અસર કરે છે
 ફોસ્ફરસ દાંત અને હાડકાં પર અસર કરે છે.
 આર્સેનિક લીવર (ફેફસાં) પર અસર કરે છે,
 અને આલ્કોહોલ બ્રેઇન (મગજ) પર અસર
 કરે છે. છેલ્લા હોસ્પિટલોના વાર્ષિક રિપોર્ટ
 ઉપરથી માલુમ પડે છે કે દીવાનાપણાથી કુલ
 ૧૫૩૫૩ કેસમાંથી બાવીશ ટકા આલ્કોહોલના
 એકલાના ભોગ છે. દારૂની પેદાશમાં એકલા
 દીવાનાજ નથી. ધણા ખરાં શારીરિક ખોડ
 ખાંપણવાળા અને ચક્રમ ભેજનાં મનુષ્યો પણ
 દારૂની પેદાશનાંજ હોય છે, એવી ગણતરી

કરવામાં આવી છે કે જે જે બાળકો જન્મ-
 થીજ ખોડખાંપણવાળા જન્મે છે તેના પચીસ
 ટકા આડકોહોલને લીધે હોય છે. એક સાયન-
 ટીસ્ટ કે જેણે આડસો કેસો ધણુજ બારીકીથી
 તપાસ્યા હતા તે જણાવે છે કે દારૂ પીનારા
 માણસોના છોકરામાંથી દર પાંચ છોકરાંએ
 એક તદ્દન દીવાનું હોય છે, દર ત્રણમાંથી એકને
 હીસ્ટીરીયા લાગુ પડેલો હોય છે અને તેઓને
 લગભગ એ તૃતીયાંશ જેટલો ભાગ શારીરિક
 અને માનસિક બેઉ રીતે ક્ષીણતાને પામેલો
 હોય છે. એક જર્મન વૈદ્ય, ડાક્ટર હોલીસ્ચર
 જણાવે છે કે તેના હાથ નીચે ત્રણ કેસ એવા
 આવ્યા હતા કે ફક્ત એકજ વખત દારૂ પીવાને
 લીધે ખોડવાળાં બાળક જન્મ્યાં છે

આપણા કેદખાના અને દીવાનાશાળાની
 ચાવી પણ દારૂના હાથમાં છે. દારૂ કેદખાના
 અને દીવાનાશાળાના બારણાઓ ખોલી રોજના

પોતાના હગ્ગરો આશ્રિતોને અંદર ઢકેલે છે. હાંડનમાં એક એવું ખાતું ખોલવામાં આવ્યું છે કે જ્યાં કેદમાં જઈ આવેલી સ્ત્રીઓ તેમજ છોકરીઓને રાખીને સુધારામાં આવે છે. ત્યાં એક વખત હાંડનના મેયરે (નગર શેઠ) મુક્તકાત લીધી હતી. જે વખત ત્યાં સ્ત્રીઓ અને છોકરીઓ મળી કુલ સાતસો અને પાંત્રીશ વ્યક્તિઓ હતી, તે જોઈ મેયરે એ ખાતાનાં રક્ષકને પુછ્યું હતું કે “ જો દુનીયામાં દારૂ જેવી ચીજ હોતજ નહીં તો અત્યારે આમાંની કેટલી સ્ત્રીઓ અહીં હોત ! રક્ષકે તરતજ જવાબ આપ્યો હતો કે “ ફક્ત પાંત્રીસ ” ત્યારે એ પરથી માલુમ પડે છે કે ફક્ત દારૂ નહિ હોત તો સાતસો સ્ત્રીઓ કેદખાનાની નામોશીમાંથી બચી હોત. મુનાઈટેડ સ્ટેટ્સમાં પણ ઉપરના જેવોજ મામલો છે.

ગરીબાદ અને બીખારીનો વધારો એ

પણ દારૂનીજ પેદાશ છે. ચાર્લસનર કરીને એક
 અમેરીકાના સ્ટેટ્સમેને એક વખતે કહ્યું હતું
 કે જો લડાઈમાં ખરચ થાય તે મને આપવામાં
 આવે તો દરેક સ્ત્રી પુરુષ તેમજ છોકરાને
 મોટા રાજા મહારાજા પણ અદેખાઈ કરે એવો
 પોશાક પહેરાવી શકું, અને તેમાંથીજ ધટતી
 જગ્યાએ અફેકે સ્કુલનું મકાન બંધાવી શકું
 અને દરેકે દરેક ઉંચાણવાળી જગ્યાએ એક
 એક દેવળ બંધાવી શકું. સને ૧૮૫૨ થી
 ૧૮૭૭ સુધીના પચીસ વરસના અરસામાં
 ફ્રાંકો-જર્મન અને અમેરીકન-સિવિલવોર વગેરે
 જે જે લડાઈઓ થઈ તે બધાનો કુલ ખરચ
 રૂ. ૩૭,૦૦૦,૦૦૦,૦૦૦ થયો હતો. હવે તો
 એકલા યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં એકજ વરસનો
 દારૂનો ખરચ ગણવામાં આવે તો રૂ.
 ૪૮,૦૦૦,૦૦૦,૦૦૦, થી રૂ. ૫૧,૦૦૦,૦૦૦,૦૦૦
 સુધી થવાનું; લડાઈના પચીસ વરસના ખરચ કરતાં

૧૧,૦૦૦,૦૦૦,૦૦૦ થી ૧૪,૦૦૦,૦૦૦,૦૦૦,
 રૂપીઆ જેટલો વધારે થવા જાય. મતલબ લડા-
 ઇનો ખર્ચ દારૂની આગળ કંઈજ નથી. આપણું
 હિંદુસ્તાન જે યુનાઇટેડસ્ટેટ કરતાં ઘણું દરજ્જે
 નાનું છે. તેમાંજ ૧૯૧૨-૧૩ના વરસમાં ફક્ત
 દારૂના કરનાજ ૮,૧૯૯,૦૦૦ પાઉંડ એટલે
 ૧૨૨,૯૮૫,૦૦૦ રૂપીઆ હતાં. આ આંકડો
 કરનો છે. નહિં કે કીંમતનો. એ ઉપરથી જણાય
 છે કે આપણું હિંદુસ્તાન પણ એ જાગ્રતમાં
 યુનાઇટેડ સ્ટેટસની હારે જેસવાનો ધરાદો રાખે
 છે. પણ હિંદુસ્તાનની આર્થિક સ્થિતિ જોતાં એ
 નીબી શકે એમ નથી. યુનાઇટેડ સ્ટેટસના
 આગળ હિંદુસ્તાન એક બીખારી જેવું છે. માટે
 એ જાગ્રતમાં હવે તો હિંદુસ્તાન ચેતે તોજ ઠીક
 છે. કારણ લક્ષાધિપતિનો ખર્ચ બીખારીથી થઈ
 શકવાનો નથી. પ્રભુ હિંદુસ્તાનને એ રાક્ષસના
 પંઝામાંથી છોડવો ! અસ્તુ.

વ્યસનથી છુટવાનો એકજ રસ્તો

જે ચોક્કસ નિયમો ધ્યાનમાં રાખીને નાનપણથીજ ડોકરાને એવી કેળવણી આપવામાં આવે તો માગાપો વ્યસન વગરની પ્રજ્ઞ ઉપજીવી શકે ખરાં. કારણ વ્યસનથી દૂર રહેવું એ સહેલું અને કુદરતી છે અને જ્યારે એ આપણે ધ્યાનમાં લઈએ કે દારૂ પાછળ ખરચાતો પૈસો ખાલ પદાર્થો કરતાં વધારે છે, તંગાકુતો ખરચ રોટલીના ખરચ કરતાં વધે છે, અને સોડા લેમન, ચાહ, કાફી જેવાં સાધારણ પીણાંના ખરચ દૂધ કરતાં અતિશય વધી જાય છે, તો જરૂર આપણને ખ્યાલ થશે. લોકોની નાહકની આ રસ્તે ખરખાદી થતાં અટકાવવાને કંઈ સખત પગલાં લેવાવાં જોઈએ, આખા દેશમાં એને માટે ચળવળ શરૂ થવી જોઈએ, પણ જેમ કુદકો મારી છાપરે ચઢાતું નથી, પણ સીડીના પગથીએ પગથીએ ત્યાં સુધી પહોંચાય છે તેમજ

એ સુધારો પણ એનું પહેલું પગથીઉં
કે જે ધર અને સૂલ છે ત્યાંથીજ સર
થવો નેહએ.

છોકરાની પાછળ તે કાઢ પણ ખરામ રરતે
નહીં દોરાય એવી ધરના વડીલો તરફથીજ
કાળજી લેવાવી નેહએ, કહેવત છે કે “કુમળું
ઝાડ જેમ વાળાએ તેમ વળે” તે પ્રમાણે ને
છોકરાને નાનપણથીજ નીતિ અને સદ્ગુણની
છાપ પાડી હોય તો મોટા થતાં પણ તે
નીતિ અને સદ્ગુણની છાયા હેઠળજ ઉભો
રહેશે. નીતિ સદ્ગુણનો સાચો સેવક થઈ
નીતિ સદ્ગુણના લાભમાંજ હડત ચલાવશે,
એનાથી ઉલટું ને તમે નાનપણથીજ તેને તેની
મરજી પ્રમાણે ચાલવા દેશો, તેની ધટિત યા
અધટિત માગણી પુરી કર્યા કરશો, તેના ગેર
વર્તન તરફ દુર્લક્ષ રાખશો તો મોટા થતાં તેને
તમે દુર્ગુણોનો ગુલામ નીપજો નેશો. આવા

કારણને લીધે છોકરાંનેજ દુર્વ્યસનથી અટકાવવાની
ફરજ માખાપો પરજ અડેલી છે.

નીચે બેચાર એવા નિયમો જણાઈ ધું કે
જેને નાનપણથીજ કાળજીથી પાળવામાં આવે તો
મોટો થતાં સદ્વર્તનશાળી પુરૂષ નીવડી શકે.

૧ આજ્ઞાધારી થવાની ટેવ પાડો, છોકરાંને
નાનપણથીજ તામે થતા શીખવો, નાનપણથીજ
કે જ્યારથી છોકરું છુટણુપર ચાલતાં શીખે છે,
ત્યારથીજ તે કુદરતી રીતે કંઈને કંઈ સ્વછ દપણું
ખતાવવા માંડશે, દાખલા તરીકે જે કે તે બુખ્યું
નહિ હોવા છતાં ખાવાને માટે રડશે અને એ
ખતે માખાપની ફરજ છે કે દઢપણું રાખી
તેને ખાવાનું આપવું નહિ. પણ એમ કરતાં
તેને મારીને અથવા ધમકીથી શાંત પાડવા
કરતાં તેને સમજાવટથી વાળવું જોઈએ.
આજ્ઞાંકિતપણું બહુજ ધીમું ધીમું આવે છે.
કારણ કે એ કુદરતની વિરુદ્ધ છે, તો પણ માખાપ

તરફનો જાલ બરેલો ઠપકો-સુખોધ વખત-
 સર સારું પરિણામ આપ્યા વગર રહેશે નહિં.
 છોકરું શું માગશે તેની કાળજી રાખવા કરતાં
 છોકરાંને શું આપવું જોઈએ એ પર ધ્યાન
 આપવું જોઈએ, છોકરાંની ગેરવાજખી માગણી
 નહિં સ્વીકારવાથી તે બિવિખ્યામાં મજબૂત
 મનનો ખનશે; નહિ કે તેનું દીલ તુટી જતું
 રહેશે. એ વખત છોકરાંને આશા ઉઠાવવાની
 ટેવ પડી કે માનો કે અહીંથીજ એક વ્યસન
 વગરની જીંદગીનો પાયો નાંખાયો.

૨ ઔદ્યોગિક કળવણી, ઉદ્યોગની ટેવ અને
 કંઈ પણ કોમતી કળાની આવડતને
 લીધે કોઈ પણ ખરાબ રસ્તે દોરવાને માટે
 વખત મળી શકતો નથી. દા.રૂ. પીવાની ટેવ-
 વાળાં માણસો નવરા જોઈ વખત બારી નહિ
 થઈ પડે, મગજની શૂન્યતાને લીધે વખત
 કેમ પસાર થયો એ માલમ નહિ પડે તથા

એ હાલતમાં કંઈ ચિંતાને પણ સ્થાન ન મળે
 એ માટેના એક સહેલા રસ્તા તરીકેજ એને
 પસંદગી આપે છે. પણ જે માણસ કંઈ પણ
 ઉદ્યોગમાં રોકાયેલો રહે છે તે પોતાની જીંદગી
 સુખ અને સંતોષમાં ગાળે છે. તેને દારૂ કે
 દારુના પિતરાઈ કોઈની જરૂર રહેતીજ નથી.
 અમેરિકામાં છોકરાએ જે કોઈ ઔદ્યોગિક કેળ-
 વણી જેવી કે ખેતી, ખાગ બનાવવું, યાંત્રિક
 શાસ્ત્ર વગેરે નહિ મેળવી હોય તો તે માખ્યાપો-
 નેજ શરમ ભરેલું થઈ પડે છે, અને તે છો-
 કરો નબળા મનનો ગણાય છે.

૩ આપણું સાધારણ માનવું છે કે નાન-
 પણમાં જે કોઈ છોકરો ખરાબ વર્તનવાળો હોય
 તો તે મોટા થતાં અને માથે પડતાં ઠેકાણે
 આવી જાય છે. એ વાત ભરોસા લાયક નથી.
 નાનપણથીજ તેને આડો રસ્તો પકડતાં અટકા-

વલો. છોકરો બાર પંદર વરસનો થયા પછી તેને ખરાબ રસતે દોરવનારાં અમુક કારણો છે તેનાથી તેને બચાવો. સોખત એ બીજું કારણ છે. છોકરો સારો નબળો નીકળવો એ તેની સોખતથી માલમ પડી આવે છે. માટે છોકરા ના સોખતી તરફ પૂરતું ધ્યાન આપવું જોઈએ. ચાહ અને કોફી તખીયતને તુકશાન કરતાં છેજ અને એની ટેવવાળા માણસોને દારૂ પણ સહેલાઈથી લલચાવી શકે છે. ડોક્ટર વીલે એ. પોતાના માસિક ગ્રુડ હાઉસ કોવિંગ મારફતે સાબિત કીધું છે કે નિર્દોષ કહેવાતા પીણામાંના ઘણા ખરામાં નારકોટીકસ અને એવીજ બીજી તુકશાન કરનારી ચીજોનો ભેગ હોય છે.

બીડી પીવાની ટેવ તો ઘણા છોકરાઓમાં સાધારણ થઈ પડી છે. હજારો અને લાખો છોકરાઓ એની ખરાબીમાં સપડાયા છે. બીડી

પોતાના જીવાન ભોગેને સ્કુલમાં ફેંદલ કરાવે છે. ધણા ખરા બીડી સ્વતંત્રતાથી પીવાય એટલાજ ઉદ્દેશથી સ્કુલ હંમેશને માટે છોડી દઈ કંઈ પણ નોકરી શોધી લે છે; કાંતો કંઈ કામમાં જોડાઈ જાય છે.

હવે જો માઆપો ખાંતથી જોઈતી કાળજી પૂર્વક છોકરાને ઉછેરે તો ઉપરની દરેક ખુરી ટેવોથી પોત પોતાના છોકરાને ઉમારી શકે છોકરાને સાંજ પડ્યા પછી ઘેરેજ રાખવો અને એ બહુ સહેલું કામ છે. એમ છતાં જોર જીલ્લામથી એ યોડુંજ થવા સંભવ છે. છોકરાને ખહાર નહિ નીકળવા દેવાને માટે તેને માટે ગમતા સાધનો હોવાં જોઈએ. કે જેનાથી એ ચાહીને ખહાર જવા કરતાં ઘરમાંજ રહેવું વધારે પસંદ કરે. જેવી રીતે ખાદ્ય પદાર્થ અને ફરનીચરની ધરમાં ખાસ જરૂર છે તેવીજ રીતે છોકરાને રમવાની ચીજો, સારાં પુસ્તકો વગેરેની પણ ધરમાં ખાસ જરૂર છે.

ધરની દેખરેખથી ચાહ, કાફી, સોડાલેમન
વગેરે પીણાંથી છોકરાને દૂર રાખવો
ખાશ જરૂરનું છે. તેવીજ રીતે ખીડી કે જે
આજકાલ અતિશય પ્રચારમાં છે તેનાથી સા
કરતાં વિશેષ સમાલવાનું છે.

શ્રીમાન સઆટ પંચમ જ્યોર્જ મધપાન
નિષેધક તરીકે.

ના. શહેનશાહે મી. લોપડ જ્યોર્જને એક
પત્ર લખી નિશા કરનારા પ્રવાહી પદાર્થોથી
લડાઇના વખતમાં પોતે દૂર રહેવાનો તથા આ
રાજવંશી કુટુંબને પણ એ પદાર્થોથી દૂર રાખ-
વાનો વિચાર જણાવ્યો છે. એમ માનવામાં
આવે છે કે ના. શહેનશાહની વક્ષણ રાજ્યના
બધા અમલદારો પસંદ કરશે ને પ્રધાનમંડળ
તેમજ ન્યાયાધિકારીઓ પણ તેમનું અનુકરણ કરી
મદિરાથી દૂર રહેશે. લંડનના પત્રોમાં બોર્ડરસી,
લોર્ડ કોર્ડરે અને લોર્ડ સિડનહામના

પત્રા પ્રકટ થયા છે. અને તેઓએ ના. શહન-
 શાહનું અનુકરણ કરવા જાહેર કયું છે. સર
 માલસ મેકરોએ જણાવ્યું છે કે દારૂની વખા-
 રોને તાળાં વસાય એ હું પસંદ કરું છું
 રોનેડામાં ના. શહેનશાહની આવી વલણથી પ્રસંશા
 કરવામાં આવી છે અને મોટા ધંધાદારીઓએ
 દારૂથી દૂર રહેવાનું જાહેર કયું છે. ન્યુ ઇન્સર્વીસ
 અને નોવાસ્કોશીઆની સરકારો એ સંબંધમાં
 અટકાવનો ઠરાવ પસાર કરવા વિચાર ચલાવે
 છે. મેસ્કેચવાને દારૂનાં પીઠાં બંધ કરાવ્યાં
 છે. મેનીટોબા અને ઓન્ટેરીઓમાં ઘડ કિપર
 અંકશ મુકનારા ઠરાવ પસાર થયા છે. તેમ-
 ખીજા અનેક યુરોપી રાજ્યોમાં તેમજ પાકિ-
 સ્તાનમાં રાજ્યોમાં તો એ બધી અટકાવવા ને
 ઠરાવો થવા લાગ્યા છે. ખુદ અંગ્રેજ ધર્મગુરુઓ
 પણ એ બદીને દૂર કરવા પ્રયત્નો કરે છે. લો-
 કીંગનરે પોતાના કુટુંબમાં લગાઈ દરમ્યાન

હવેથી કોઇએ તાર

દીધું છે. હિન્દુસ્તાનમાં

આ મદિરાપાનનો ૧.

કારણવશાત્ કરવો પડ્યો છે.

વર્ગમાં પસંદગી એ બદલી કા

ઐદરકારી નથી. આપણે તે વિચાર

જોવાનું નથી, પરંતુ 'વખત આવે ભૂલ

પડે છે' એ લોકવાક્યાનુસાર પાશ્ચાત્ય દેશો કે

જ્યાં માંસ અને મદિરાની બદલી એટલી હદ

સુધી પહોંચી હતી કે જ્યાં ભાગ્યેજ કોઇ પણ

મનુષ્ય આવી બ્રષ્ટ કામોદીપન કે ધોળે દિવસે

રાતા દિવા બતાવનારી કંઈ વસ્તુઓથી દૂર

આવી ભયંકર ભૂલ આજે પાશ્ચાત્ય પ્રગતિ

નજરે પડી છે એ અરેબર પાશ્ચાત્ય પ્રગતિ

માગ્યતી વાત છે. જ્યારે ભારતવર્ષની પ્રગતિ

દુર્ગુણી આહારવિહાર અને સદાચારોથી

ભાગે દૂર રહી છે તે આપણી

માતૃપૂજની રીતને કે પ્રભુ પ્રત્યેની ધેલછા-પ્રેમ

ને કે આપણા સત્શાસ્ત્રોનેજ આભારી છે.

કચ્છી.

વાન આપો.

આસન નિર્ણયક, જીવજીવ પ્રાણી
... વચ્ચે મંડળ કે જે ફાઈની હોય
તથા માંસાહારથી થતી હુર્મિતિના ...
હંડળીયા, ભાપગો, રાત્રિશાગ, તથા સત્સંગ
માસિક આદિ સાધનો દ્વારા અટકાવ કર્ય
તથા નીતિ નવનો પ્રચાર કરી પુનર્નવીતિમા
અનાવવી એ વિદેશથી આજ ૧૧
વિસાહ પૂર્વક કાર્ય કરે છે.

વધુ માહિતી માટે લખો—

સત્સંગ ઓફીસ.

અંબાજી રોડ, — મુંબઈ.

